

Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Întru executarea prevederilor art. 76 alin. (1) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, art.21 al Legii nr.121/2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice, Ministerul Finanțelor efectuează monitoringul financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, în vederea obținerii unei imagini pertinente cu privire la situația economico-financiară a entităților cu capital de stat. Potrivit Regulamentului privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestione, al întreprinderilor de stat/ municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, expus în redacție nouă prin Hotărârea Guvernului nr. 56/2018, monitoringul financiar este procesul de selectare, prelucrare și analiză a indicatorilor activității economico-financiare a entităților, în scopul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente.

Este de remarcat că pe parcursul anului 2023 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat/ societăților comerciale în alte forme juridice de organizare. Dat fiind faptul că la situația din 31 decembrie 2023, nu toate din entități au finisat procedura de reorganizare, acestea au fost supuse monitorizării financiare pentru perioada de referință, întrucât au prezentat situațiile financiare/ rapoartele statistice în modul stabilit în calitate de întreprinderi de stat/ societăți comerciale, nefiind excluse din Registrul patrimoniului public.

1. Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

La situația din 1 ianuarie 2024, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Guvernului, sunt incluse 168 întreprinderi de stat și 65 societăți comerciale cu capital de stat, din care 49 societăți comerciale dețin capital integral sau majoritar de stat.

Tabelul 1

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat conform Registrului patrimoniului public

	La situația din 01.01.2024		
	Întreprinderi de stat	Societăți pe acțiuni	
		Cu cota statului în capitalul social	din care: cu cota (partea socială) a statului mai mare de 50%
Total conform Registrului patrimoniului public	168	65	49
<i>din care:</i>			
- pe teritoriul Ucrainei	3	-	-
- în procedura lichidării, reorganizării sau insolvențabilității	42	20	12
- nu desfășoară activitate dar sunt înregistrate la I.P. „ASP”	28	13	7
Incluse în Lista monitorizată de MF pentru 2023, din care:	95	32	30
- nu au prezentat situațiile financiare pentru anul 2023 la BNS	4	-	1
Total supuse monitoringului financiar pentru anul 2024	91	-	29

Concomitent, să atenționează că luând în considerație faptul că, la situația din 31.12.2023, nu toate entitățile au finisat procedura de reorganizare, acestea au fost supuse

monitorizării financiare pentru perioada de referință, *întrucât au prezentat rapoartele statistice în modul stabilit în calitate de întreprindere de stat* (Î.S. „Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”).

Astfel, pentru anul 2023, au fost supuse monitorizării financiare 92 întreprinderi de stat și 29 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, *inclusiv 13 societăți comerciale cu capital integral de stat*, în baza situațiilor financiare anuale prezentate Biroului Național de Statistică (BNS). Conform datelor prezentate Biroului Național de Statistică, mărimea capitalului social al întreprinderilor de stat supuse monitorizării pentru rezultatele anului 2023, la situația din 31.12.2023 constituie 5352,6 mil. lei, iar al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate – 3456,9 mil. lei.

În conformitate cu datele prezentate Biroului Național de Statistică, mărimea capitalului social și neînregistrat al întreprinderilor de stat supuse monitorizării pentru rezultatele anului 2023, la situația din 31.12.2023 constituie 5465,3 mil. lei, iar al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate – 10786,7 mil. lei.

1.1 Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a întreprinderilor de stat

Analiza activelor. Potrivit datelor bilanțului generalizat, se atestă că la situația din 31.12.2023, *valoarea totală a activelor* întreprinderilor de stat monitorizate constituie 34826,5 mil. lei și, în perioada de gestiune, s-a majorat cu 3800,5 mil. lei. La baza acestei majorări a stat creșterea valorică atât a activelor imobilizate cu 3482,5 mil. lei, cât și a activelor circulante ale întreprinderilor cu 318,0 mil. lei.

Tabelul 2

Analiza structurii activelor (patrimoniului) întreprinderilor de stat, în dinamică

Grupe de active	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Imobilizări necorporale	27,7	0,1	31,2	0,1	+3,5	-
2. Imobilizări corporale	24 638,9	79,4	28 678,9	82,3	+4 040,0	-3,0
3. Investiții financiare pe termen lung	210,7	0,7	240,8	0,7	+30,1	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	807,7	2,6	216,6	0,6	-591,1	-2,0
Total active imobilizate	25 685,0	82,8	29 167,5	83,8	+3 482,5	+1,0
1. Stocuri	1 418,0	4,6	1 693,3	4,9	+275,3	+0,3
2. Creanțe curente și alte active circulante	2 090,3	6,7	1 922,7	5,5	-167,6	-1,2
3. Investiții financiare curente	172,4	0,6	210,6	0,6	+38,2	-
4. Numerar și documente bănești	1 660,3	5,3	1 832,4	5,2	+172,1	-0,1
Total active circulante	5 341,0	17,2	5 659,0	16,2	+318,0	-1,0
Total active	31 026,0	100,0	34 826,5	100,0	+3 800,5	x

Efectuând o analiză detaliată a activelor întreprinderilor de stat, se constată că majorarea acestora a fost generată în special de majorarea semnificativă a valorii imobilizărilor corporale cu 4040,0 mil. lei, a stocurilor cu 275,3 mil. lei și a numerarului și documente bănești cu 172,1 mil. lei.

Totodată, în componența activelor întreprinderilor de stat au fost înregistrate și diminuări ale unor grupe de active, din care se evidențiază diminuarea semnificativă a valorii creanțelor pe termen lung și altor active imobilizate cu 591,1 mil. lei și a creanțelor curente și altor active circulante cu 167,7 mil. lei.

În partea ce vizează *structura activelor* întreprinderilor de stat, se atestă că acestea sunt formate în proporție de 83,8% din active imobilizate (sau 29167,5 mil. lei) și în proporție de 16,2% din active circulante (sau 5659,0 mil. lei). În particular, în totalul activelor, ponderi semnificative au revenit imobilizărilor corporale - 82,3% (sau 28678,9 mil. lei), urmate de

ponderea creanțelor curente și altor active circulante - 5,5% (1922,7 mil. lei), numerarului și documente bănești - 5,2% (1832,4 mil. lei), stocurilor - 4,9% (sau 1693,3 mil. lei).

Tabelul 3

Analiza structurii activelor (patrimoniului) întreprinderilor de stat, în dinamică

Grupe de active	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Imobilizări necorporale	27,7	0,1	31,2	0,1	+3,5	-
2. Imobilizări corporale	24 638,9	79,4	28 678,9	82,3	+4 040,0	-3,0
3. Investiții financiare pe termen lung	210,7	0,7	240,8	0,7	+30,1	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	807,7	2,6	216,6	0,6	-591,1	-2,0
Total active imobilizate	25 685,0	82,8	29 167,5	83,8	+3 482,5	+1,0
1. Stocuri	1 418,0	4,6	1 693,3	4,9	+275,3	+0,3
2. Creanțe curente și alte active circulante	2 090,3	6,7	1 922,7	5,5	-167,6	-1,2
3. Investiții financiare curente	172,4	0,6	210,6	0,6	+38,2	-
4. Numerar și documente bănești	1 660,3	5,3	1 832,4	5,2	+172,1	-0,1
Total active circulante	5 341,0	17,2	5 659,0	16,2	+318,0	-1,0
Total active	31 026,0	100,0	34 826,5	100,0	+3 800,5	x

Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor întreprinderilor, de exemplu: cele mai mici ponderi s-au înregistrat la imobilizări necorporale -0,1% (sau 31,2 mil. lei), și a câte 0,6% la investiții financiare curente (sau 210,6 mil. lei), la creanțele pe termen lung și altor active imobilizate (sau 216,6 mil. lei) și la investițiile financiare pe termen lung 0,7% (sau 240,8 mil. lei).

În același timp, se menționează că la finele anului 2023, cele mai semnificative majorări și diminuări ale activelor totale, față de începutul anului 2023, s-au înregistrat la întreprinderile reflectate în următorul tabelul.

Tabelul 4

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor totale ale întreprinderilor de stat, mil. lei

Nr.	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	1990,5 ¹	1.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	31,3
2.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	848,8	2.	Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto”	28,7
3.	Î.S. „Moldelectrica”	689,8	3.	Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro”	25,3
4.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	117,0	4.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	20,6
5.	Î.S. „Poșta Moldovei”	77,2	5.	Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”	18,4
6.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	59,5	6.	Î.S. „Moldtranselectro”	8,0
7.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești”	28,9	7.	Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”	6,7
8.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	24,6	8.	Î.S. „Radiocomunicații”	4,9
9.	Î.S. Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”	9,9	9.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	4,8
10.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	8,4	10.	Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stîncă”	2,3

¹ Este de remarcat că, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.344/2023 cu privire la schimbarea categoriei de destinație a unor terenuri, în scopul reabilitării și extinderii anumitor segmente ale drumurilor naționale R1 și M3, au fost aprobate decizii de transmitere/schimbarea destinației în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a unor terenuri cu destinație agricolă în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale, în scopul reabilitării și extinderii drumurilor naționale R1 Chișinău- Ungheni - Sculeni - frontiera cu România, pe segmentul de drum Bahmut - Romanovca, și M3 Chișinău - Comrat - Giurgiulești - frontiera cu România, pe segmentul de drum Ciurmai – Vulcănești¹.

Analiza capitalului propriu. Capitalul propriu (patrimoniul net) al întreprinderilor de stat, înregistrat la finele anului 2023, a constituit per total 22381,2 mil. lei, valoarea acestuia majorându-se cu 2896,5 mil. lei față de situația de la începutul anului analizat. Majorarea capitalului propriu a fost condiționată preponderent de majorarea altor elemente de capital propriu în total față de 01.01.2023 cu 1710,1 mil. lei, în special la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” cu 1709,2 mil. lei (suma respectivă reprezintă alte rezerve sau valoarea finanțărilor primite de la bugetul de stat și/sau fondul rutier, care au fost utilizate pentru finanțarea reconstrucției/construcției drumurilor aflate în gestiunea întreprinderii).

Tabelul 5

Analiza structurii și evoluției pasivelor întreprinderilor de stat

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	5 405,8	17,4	5 465,2	15,69	+59,4	-1,71
2. Prime de capital	3,3	0,01	3,3	0,01	-	-
3. Rezerve	1 378,6	4,5	1 765,7	5,1	+387,1	+0,6
4. Profit (pierdere)	-548,8	-1,8	130,2	0,4	+679,0	+2,2
5. Rezerve din reevaluare	1 259,1	4,06	1 320,0	3,8	+60,9	-0,26
6. Alte elemente de capital propriu	11 986,7	38,63	13 696,8	39,3	+1 710,1	+0,67
Total capital propriu	19 484,7	62,8	22 381,2	64,3	+2 896,5	+1,5
7. Datorii pe termen lung	8 269,8	26,6	8 600,6	24,7	+330,8	-1,9
8. Datorii curente	2 945,8	9,5	3 731,1	10,7	+785,3	+1,2
Total datorii	11 215,6	36,1	12 331,7	35,4	+1 116,1	-0,7
9. Provizioane	325,7	1,1	113,6	0,3	-212,1	-0,8
Total pasive	31 026,0	100,0	34 826,5	100,0	+3 800,5	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

E de menționat că capitalul social și neînregistrat la sfârșitul perioadei de gestiune s-a majorat față de 01.01.2023 cu 59,4 mil. lei, acesta a influențat pozitiv asupra majorării capitalului propriu.

Totodată, profitul întreprinderilor de stat a constituit per total 130,2 mil. lei, majorându-se față de 01.01.2023 cu 679,0 mil. lei, contribuind la majorarea capitalului propriu cu aceeași mărime. De asemenea, se menționează că 36 întreprinderi de stat din 92 întreprinderi monitorizate (sau 39,1%) înregistrează pierderi, care în mare parte nu s-au diminuat față de 01.01.2023.

E de remarcat că, la finele anului 2023, conform situațiilor financiare prezentate Biroului Național de Statistică, capitalul social și neînregistrat al întreprinderilor de stat monitorizate a constituit 5465,2 mil. lei, mărimea rezervelor din reevaluare a constituit 1320,0 mil. lei, majorându-se cu 60,9 mil. lei.

De asemenea, se evidențiază că, aproximativ 5,1% din valoarea totală a capitalului propriu al întreprinderilor de stat monitorizate sunt reprezentate de rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve. La 31.12.2023, valoarea rezervelor a constituit 1765,7 mil. lei, care s-a majorat pe parcursul anului 2023 cu 387,1 mil. lei. *Cele mai mari rezerve* se înregistrează la: Î.S. „Moldelectrica” - 641,3 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 438,2 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 94,4 mil. lei, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 74,3 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 59,8 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 54,8 mil. lei, Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - 54,0 mil. lei, Î.S. „Radiocomunicații” - 45,4 mil. lei, Î.S. Institutul de Geodezie, Prospeccțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - 26,9 mil. lei, Î.S. „Combinatul Poligrafic” - circa 20,0 mil. lei, Antreprenoriatul Liber „Expo-Business-Chișinău” - 16,8 mil. lei, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 14,4 mil. lei, Î.S. „Direcția pentru

„Exploatarea Imobilului” - 13,5 mil. lei, Î.S. specializată de executare a lucrărilor de explozie „INMEX” - 11,8 mil. lei și Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva” - 11,6 mil. lei.

Prin urmare, se menționează că capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor întreprinderii și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Astfel, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale întreprinderilor de stat (fondator/consiliu de administrație/administrator) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social al întreprinderii, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Suplimentar, atenționăm că la finele anului 2023, comparativ cu începutul anului, a avut loc o majorare a capitalului propriu la 60 întreprinderi de stat sau la circa 66,3% din numărul întreprinderilor supuse analizei (majorare cauzată în special de înregistrarea majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, precum și a profitului). Totodată, la 32 întreprinderi de stat sau 33,7% din numărul total al întreprinderilor de stat au fost înregistrate diminuări ale capitalului propriu.

În acest context, se remarcă că *diminuarea capitalului propriu* se atestă la Î.S. Revista „Curier Medical” și Î.S. Clinica stomatologică „din Orhei” sau 100% din întreprinderile administrate de Ministerul Sănătății (la 2 întreprinderi de stat), și 25,0% din întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” (la 6 din 24 întreprinderi de stat), la 50,0% din întreprinderi administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor (la 2 din 4 întreprinderi de stat), la 35,8% din întreprinderile administrate de Agenția Proprietății Publice (la 19 din 53 întreprinderi de stat, inclusiv 3 din domeniul apelor).

Cele mai mari diminuări ale capitalului propriu, condiționate de diminuarea rezervelor, altor elemente de capital propriu, profitului nerepartizat al anilor precedenți etc. s-au înregistrat la:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu 80,9 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto” - cu 29,2 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 28,9 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 4,5 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - cu 2,5 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Tighina” - cu 2,3 mil. lei;
- Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Criuleni” - cu 1,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” - cu 1,3 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom” - cu 1,2 mil. lei;
- Î.S. „Radiocomunicații” - cu 1,2 mil. lei;
- Î.S. de bază „Medisan” - cu 1,1 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” - cu 1,0 mil. lei;
- Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnească” - cu 1,0 mil. lei.

Depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu la 31.12.2023 se înregistrează la 24 întreprinderi de stat sau 26,1% din numărul întreprinderilor monitorizate, din care 22 sau 91,7% întreprinderilor de stat care au înregistrat *depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu* atât la 01.01.2023, cât și la 31.12.2023. Din cele 24 întreprinderi de stat (care înregistrează *depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu*), 10 întreprinderi înregistrează o *valoare negativă a capitalului propriu* reieșind din faptul că au fost înregistrate pierderi semnificative, din care se evidențiază:

- Î.S. „Moldtranselectro” - 85,0 mil. lei (mai mult de 7 ani);

- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - 15,7 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto” - 7,1 mil. lei;
- Î.S. „Brănești” - 3,5 mil. lei (6 perioade consecutive);
- Î.S. Institutul de Cercetare, Proiectare și Tehnologie „Energoproiect” - 2,9 mil. lei (mai mult de 3 ani);
- Î.S. „Stațiunea Tehnică de Irigare Ungheni” - 2,8 mil. lei (mai mult de 3 ani);
- Î.S. „Casa de comerț” - 1,2 mil. lei (5 perioade consecutive).

Totodată, 8 din 10 întreprinderi de stat cu capital propriu negativ înregistrează această situație atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023. Este de remarcat că, potrivit art.5 alin.(5) din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, dacă, la expirarea a 3 ani consecutivi de administrare, valoarea activelor nete (capitalului propriu) ale întreprinderii de stat va fi mai mică decât mărimea capitalului social, fondatorul va adopta una dintre următoarele hotărâri: a) de reducere a capitalului social, respectând prevederile art.4 alin.(1) din legea prenotată; b) de transmitere a unor bunuri sau mijloace bănești în calitate de aport la capitalul social; c) de dizolvare a întreprinderii de stat, dacă activele nete sunt sub limita prevăzută la art.4 alin.(1) din lege.

De asemenea, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu* (financiară) la întreprinderile de stat, în anul 2023, a constituit *per ansamblu* 2,67%) (raportul dintre profitul net/pierdere netă și valoarea medie a capitalului propriu), ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2023, s-au generat 2,67 bani pierderi nete.

Analiza indicatorilor de rezultat. Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2023 întreprinderile de stat au înregistrat un profit brut în mărime de 1414,7 mil. lei și este cu 535,3 mil. lei mai mare comparativ cu anul 2022, deoarece ritmul majorării veniturilor din vânzări (cu 1052,3 mil. lei) este mai mare față de majorarea costului vânzărilor (cu 535,3 mil. lei).

Tabelul 6

Analiza indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat

<i>N r.</i>	<i>Indicatori</i>	<i>2022, mil. lei</i>	<i>2023, mil. lei</i>	<i>Devierea, +/- mil. lei</i>
1.	Venituri din vânzări	4 994,0	6 046,3	+1 052,3
2.	Costul vânzărilor	4 114,6	4 631,6	+517,0
3.	Pofitul brut	879,4	1 414,7	+535,3
4.	Alte venituri din activitatea operațională	214,4	557,7	+343,3
5.	Cheltuieli de distribuie	30,7	32,2	+1,5
6.	Cheltuieli administrative	687,9	913,5	+225,6
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	335,5	472,7	+137,2
8.	<i>Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)</i>	39,7	554,0	+514,3
9.	Rezultatul: profit (pierdere) financiară	-40,6	137,3	+177,9
10.	Rezultatul din operațiuni cu active imobilizate si exceptionale: profit (pierdere)	-0,6	5,5	+6,1
11.	<i>Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)</i>	-41,2	142,8	+184,0
12.	<i>Profit (pierdere) până la impozitare</i>	-1,5	696,8	+698,3
13.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	22,4	137,9	+115,5
14.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-23,9	558,9	+582,8

Veniturile din vânzări înregistrate de toate întreprinderile de stat în anul 2023 au constituit 6046,3 mil. lei. În anul de raportare, 23 întreprinderi de stat (sau 25,0%) au înregistrat o *micșorare* cu 263,0 mil. lei *a veniturilor din vânzări*, din care cele mai mari micșorări se înregistrează la:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu 207,1 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro” - cu 21,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva -Sud” - cu 7,4 mil. lei;

- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 5,3 mil. lei;
- Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - cu 3,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Iargara” - cu 3,5 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Tighina” - cu 3,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Șoldănești” - 2,6 mil. lei;
- Î.S. Silvo-Cinegetică „ISC-Strășeni” - 2,2 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Criuleni” - cu 1,1 mil. lei;
- Întreprinderea de Stat „Brănești” - cu circa 1,0 mil. lei;
- Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnescă” - cu circa 1,0 mil. lei.

Este de remarcat că micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine o micșorare a taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat, fapt ce reprezintă *un risc fiscal pentru bugetul public național*.

De altfel, *cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări* în anul 2023, se înregistrează la:

- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - cu 673,9 mil. lei;
- Î.S. „Moldelectrica” - cu circa 206,0 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - cu 67,5 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - cu 57,5 mil. lei;
- Î.S. „Servicii Pază de Stat” - cu 42,4 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - cu 34,9 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - cu 34,0 mil. lei;
- Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - cu 26,2 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” - cu 11,8 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - cu 13,2 mil. lei;
- Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară” - cu circa 13,0 mil. lei;
- Î.S. Întreprinderea Editorială Poligrafică „Știința” - cu 9,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Orhei” - cu 7,2 mil. lei;
- Î.S. de Paza paramilitară a obiectelor energetice „Scutul Energetic” - cu 6,9 mil. lei;
- Î.S. „Radiocomunicații” - cu 6,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Călărași” - cu 6,5 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice” - cu 6,1 mil. lei;
- Î.S. Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului - cu 5,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Chișinău” - cu 5,7 mil. lei;
- Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” - cu 5,6 mil. lei, etc.

Totodată, din 92 Întreprinderi de stat supuse analizei, 7 întreprinderi de stat nu înregistrează în anul 2023 venituri din vânzări, din care (Î.S. „Institutul de Cercetare, Proiectare și Tehnologie „Energoproiect” și Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto”) sunt în reorganizare și la sfârșitul perioadei de raportare nu au fost fuzionate cu alte instituții, iar 5 întreprinderi nu înregistrează venituri din vânzări nici în anul 2022, nici în anul 2023, (Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău”, Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Bacul Molovata”, Î.S. „Litoral” și Î.S. Antreprenoriatul Liber „Expo-Business Chișinău”).

În partea ce vizează *cheltuielile din activitatea operațională* suportate de către întreprinderile de stat în anul 2023, se atestă că valoarea acestora a constituit per total 1418,4 mil. lei sau cu 364,3 mil. lei mai mult comparativ cu perioada anului 2022, creștere condiționată de majorarea cheltuielilor administrative cu 225,6 mil. lei și altor cheltuieli din activitatea operațională cu 137,2 mil. lei față de anul 2022.

Majoritatea cheltuielilor este reprezentată de cheltuieli administrative, care au constituit 64,4% (sau 913,5 mil. lei). De asemenea, ponderea altor cheltuielilor din

activitatea operațională este de 33,3% (sau 472,7 mil. lei) care s-au majorat comparativ cu perioada anului precedent. Cheltuielile de distribuire au înregistrat pondere nesemnificativă în totalul cheltuielilor din activitatea operațională – 2,3% (sau 32,2 mil. lei), astfel cheltuielile de distribuire s-au majorat față de perioada raportată cu 1,5 mil. lei.

Astfel, în anul 2023, întreprinderile de stat au obținut, per ansamblu, *profit din activitatea operațională* în valoare de 554,0 mil. lei, sau cu 514,3 mil. lei mai mult față de anul 2022. În particular, se remarcă că 65 *întreprinderi de stat* sau 70,7% din 92 întreprinderi supuse monitorizării, *înregistrează în anul 2023 profit din activitatea operațională* (770,6 mil. lei), 26 *întreprinderi de stat* au generat pierderi din activitatea operațională (216,6 mil. lei), iar o Î.S. „Bacul Molovata” nu a înregistrat rezultat din activitatea operațională. Astfel, se atestă că 50,0% (1 întreprindere de stat din 2 întreprinderi) administrate de Ministerul Sănătății înregistrează pierderi din activitatea operațională, urmate de 42,8% (3 întreprinderi de stat din 7 întreprinderi) din domeniul irigației și gospodăririi apelor, 25% (6 întreprinderi de stat din 24 întreprinderi) administrate de Agenția „Moldsilva”, 25,0% (sau 1 întreprindere din 4 întreprinderi) administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor. De asemenea, se atenționează că activitatea acestor întreprinderi este nerentabilă din punct de vedere economic.

Ca volum, *cele mai considerabile pierderi din activitatea operațională* au fost înregistrate de:

- Î.S. „Cale Ferată din Moldova” - cu 144,6 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - cu 26,2 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 21,9 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” - cu 5,0 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva -Sud” - cu 2,9 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stânca” - cu circa 2,2 mil. lei.

Totodată, în anul 2023, întreprinderile de stat au generat per total *profit din alte activități* în cuantum de 142,8 mil. lei, ceea ce este cu 184,0 mil. lei mai mult față de anul 2022, în timp ce în anul precedent au fost generate pierderi nete în mărime de 41,2 mil. lei.

În rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, întreprinderile de stat au obținut profit net al perioadei de gestiune în mărime de 558,9 mil. lei, în timp ce în anul 2022 au fost generate pierderi nete în mărime de 23,9 mil. lei. Factorul care a stat la baza majorării rezultatului financiar net al perioadei de gestiune înregistrat de întreprinderile de stat a fost majorarea rezultatului din activitatea operațională, rezultatului din alte activități, precum și majorarea veniturilor din vânzări.

Este de remarcat faptul că, în comparație cu anul 2022, se atestă micșorarea procentului întreprinderilor de stat ce au activat cu profit (de la 77,2% la 75,0%) și majorând-se ponderea întreprinderilor ce au activat cu pierderi nete (de la 21,7% la 23,9%).

Tabelul 7

Situația financiară a întreprinderilor de stat

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	3=2/1	4	5	6=5/1	7	8	9=8/1
2022	92	20	21,7	243,5	71	77,2	219,6	1	1,1
2023	92	22	23,9	185,1	69	75,0	774,0	1	1,1

În perioada de gestiune, din numărul total al întreprinderilor care au înregistrat profit, 26 întreprinderi de stat sau 28,3% au obținut *profit net mai mare de 1 milion lei*. Cele mai mari profituri fiind înregistrate de către:

- Î.S. „Moldelectrica” - 272,0 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 211,2 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” - 56,1 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 36,6 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 32,8 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - circa 24,0 mil. lei;
- Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - 23,8 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 22,2 mil. lei.

Rentabilitatea veniturilor din vânzări (profit net/venituri din vânzări) a întreprinderilor de stat care au înregistrat în anul 2023 profit net (69 întreprinderi) constituie 15,7%, aceasta relatând despre faptul că în perioada analizată, întreprinderile respective au obținut, per total, 15,7 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

Din 69 întreprinderi de stat cu profit net, la 34 întreprinderi se observă o *diminuare* cu circa 41,9 mil. lei a profitului net comparativ cu anul 2022, cele mai semnificative micșorări fiind înregistrate la:

- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” – cu 13,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Edineț” – cu 6,6 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „din Șoldănești” – cu 4,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni” – cu 2,4 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Iargara” – cu 2,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Telenești” – cu 2,1 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” – cu 2,1 mil. lei.

Concomitent, este de remarcat că din numărul total al întreprinderilor de stat ce au generat pierderi nete (22 întreprinderi), 9 întreprinderi sau 40,9% din numărul total al întreprinderilor cu pierderi au înregistrat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei* (întrucât a avut loc depășirea considerabilă a cheltuielilor comparativ cu veniturile înregistrate în anul 2023), cele mai mari pierderi fiind obținute de:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 143,9 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 18,0 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 4,4 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto” - 3,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” - 3,3 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - 2,2 mil. lei.

La fel, s-a constatat că 12 întreprinderi de stat, care în anul 2022 au înregistrat profit net în mărime totală de 78,7 mil. lei, în anul 2023 au generat pierderi nete în mărime de 159,4 mil. lei, cele mai mari decalaje fiind reflectate în tabelul 8

Tabelul 8

Întreprinderile de stat cu cel mai mare decalaj între profitul net înregistrat în anul 2022 și pierdere netă aferentă anului 2023, mil. lei

Nr.	Denumirea întreprinderii	Profit net, anul 2022	Pierdere netă, anul 2023	Diferența
1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	62,1	143,9	-206,0
2.	Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	1,6	4,4	-6,0
3.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud”	5,1	3,3	-8,4
4.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	2,3	1,4	-3,7
5.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	1,9	1,8	-3,7
6.	Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare „Ungheni”	1,3	1,0	-2,3

Nr.	Denumirea întreprinderii	Profit net, anul 2022	Pierdere netă, anul 2023	Diferența
7.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Criuleni”	1,4	0,8	-2,2
8.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	0,6	0,7	-1,3
9.	Î.S. „Medisan”	0,7	0,8	-1,5

Raportul dintre totalul pierderii nete a întreprinderilor de stat, care în anul 2023 au generat pierderi nete și veniturile din vânzări obținute de acestea constituie aproximativ 14,17%, ceea ce semnifică faptul că, întreprinderile respective înregistrează per total în anul de raportare 14,17 bani pierderi nete la 1 leu venituri din vânzări.

Analiza creanțelor și datoriilor. Întreprinderile de stat la finele anului 2023 au înregistrat *creanțe și alte active totale* în valoare de 2139,3 mil. lei, acestea fiind cu 758,7 mil. lei mai mici comparativ cu valoarea înregistrată la începutul anului analizat. La situația din 31.12.2023, majoritatea creanțelor și altor active ale întreprinderilor de stat sunt constituite din creanțe curente și alte active circulante, acestea reprezentând 1922,7 mil. lei (sau 89,9%). Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate au înregistrat 216,6 mil. lei (sau 10,1%).

După cum se observă din figura 2.8, micșorarea creanțelor și altor active a întreprinderilor a fost generată de creanțele pe termen lung și alte active imobilizate cu 591,1 mil. lei și micșorarea creanțelor curente și a altor active circulante cu 167,6 mil. lei față de începutul anului 2023.

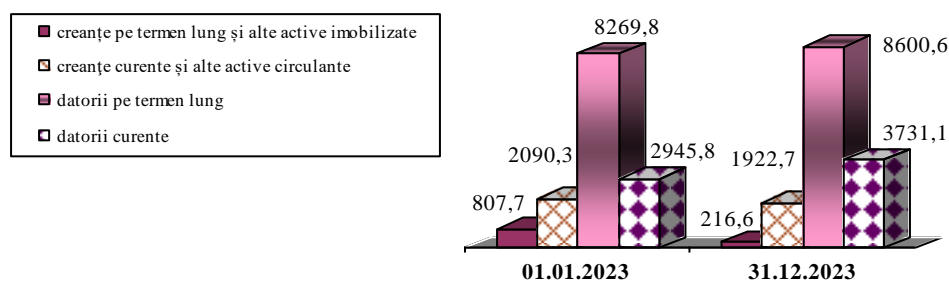

Figura 1. Evoluția creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) și datoriilor întreprinderilor de stat în perioada anului 2023, mil. lei

În partea ce ține de *datoriile întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2023, valoarea acestora s-a majorat cu 1116,1 mil. lei. Astfel, datoriile întreprinderilor de stat, în sumă totală de 12331,7 mil. lei la finele anului 2023, au fost constituite din: datorii pe termen lung în proporție de 69,7% sau 8600,6 mil. lei și din datorii curente - 30,3% sau 3731,1 mil. lei.

În anul 2023, datoriile pe termen lung au înregistrat o majorare valorică în raport cu începutul anului 2023 cu 330,8 mil. lei, iar datoriile pe termen scurt s-au majorat cu 785,3 mil. lei.

De remarcat, că o parte semnificativă din datorii pe termen lung revine terenurilor întreprinderilor de stat, primite în gestiune economică și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „datorii pe termen lung”.

În rezultatul analizei situațiilor financiare, s-a constatat că la situația din 31.12.2023, la 23 întreprinderi de stat sau 25,0% din totalul întreprinderilor monitorizate *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămâne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri ținute spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri

orientate spre impulsivitatea activității întreprinderilor, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Suplimentar, se enunță că cele mai mari majorări și diminuări ale datoriilor (curente și pe termen lung) sunt reflectate în următorul tabel.

Tabelul 9

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor întreprinderilor de stat în anul 2023, mil. lei

Nr.	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	632,3	1.	Î.S. „Moldtraselectro”	63,5
2.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	272,0	2.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	40,7
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	197,9	3.	Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro”	20,8
4.	Î.S. „Poșta Moldovei”	55,0	4.	Î.S. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „INCERCOM”	17,2
5.	Î.S. „Moldelectrica”	43,3	5.	Î.S. „Stațiunea Tehnologico Experimentală Pașcani”	15,0
6.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	10,7	6.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	4,0
7.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	8,3	7.	Î.S. „Radiocomunicații”	3,7
8.	Î.S. pentru Silvicultură „Iargara”	7,5	8.	Î.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	2,7
9.	Î.S. „Servicii Paza”	6,1	9.	Î.S. Editura „Universul”	1,5
10.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	5,2	10.	Î.S. pentru Silvicultură „Soroca”	1,4
11.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”	4,8	11.	Î.S. Institutul de Geodezie, Prospeccțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD”	1,2
12.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud”	4,7	12.	Î.S. de bază „Medisan”	1,2
13.	Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești”	4,5	13.	Î.S. Silvo-Cinegetică „ISC-Strășeni”	1,0
14.	Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect”	4,0	14.	Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni”	0,9
15.	Î.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva”	3,7	15.	Î.S. Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor	0,9
16.	Î.S. pentru Silvicultură din „Călărași”	3,7	16.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” din Ungheni	0,9

În partea ce ține de mărirea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2023, valoarea acestora s-a micșorat în raport cu începutul anului 2023 cu 212,1 mil. lei. Astfel, mărirea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat* la finele anului 2023 a constituit 113,6 mil. lei.

În rezultatul analizei provizioanelor, s-a constatat că la situația din 31.12.2023, numai la 21 întreprinderi de stat sau 22,8% din totalul întreprinderilor monitorizate sunt constituite provizioane. Astfel, se menționează că provizioanele au fost prevăzute pentru datoriile entității față de personal privind concediile de odihnă, pensiile, recompensele pentru rezultatele activității anuale și alte plăți rezultate din contractele colective și individuale de muncă, pentru garanții acordate cumpărătorilor/clienților, pentru acoperirea cheltuielilor de reparație și deservire în cursul perioadei de garanție a bunurilor vândute, pentru returnările și reducerile de preț la bunurile vândute și pentru alte garanții care rezultă din contractele încheiate cu cumpărătorii/clienții, pentru impozite care se formează din diferențele de impozite rezultate din controalele inițiate și nefinisate, impozite pentru care entitatea are

deschise procese în instanțele judecătorești, precum și în alte situații care pot genera datorii aferente impozitelor și taxelor, inclusiv majorări de întârziere (penalități) și amenzi, etc., ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

1.2 Sinteza rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Analiza activelor. Efectuând monitoringul financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare - societăți comerciale), s-a constatat că potrivit bilanțului generalizat, *valoarea totală a activelor* societăților comerciale la situația din 31.12.2023 este de 29103,2 mil. lei, care s-a micșorat în perioada de gestiune cu 2232,6 mil. lei. Analizând *structura activelor* societăților comerciale, se atestă că majoritatea activelor societăților comerciale este reprezentată de activele imobilizate - 53,3% din cuantumul total al activelor societăților comerciale sau 15520,7 mil. lei, urmate de activele circulante - 46,7% sau 13582,5 mil. lei. În particular, activele societăților comerciale sunt constituite în mare parte din imobilizări corporale care dețin 46,7% sau 13600,0 mil. lei, creanțe curente și alte active circulante - 17,6% sau 5115,2 mil. lei, stocuri - 17,4% sau 5054,9 mil. lei și numerar și alte documente bănești - 11,1% sau 3233,4 mil. lei. Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor societăților comerciale.

Tabelul 10

Analiza structurii activelor (patrimoniului) societăților comerciale, în dinamică

Grupe de active	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea, (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5=3-1</i>	<i>6=4-2</i>
1. Imobilizări necorporale	305,4	1,0	280,4	1,0	-25,0	-
2. Imobilizări corporale	13710,9	43,7	13600,1	46,7	-110,8	+3,0
3. Investiții financiare pe termen lung	33,7	0,1	35,0	0,1	+1,3	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	1499,5	4,8	1605,2	5,5	+105,7	+0,7
Total active imobilizate	15549,5	49,6	15520,7	53,3	-28,8	+3,7
1. Stocuri	7348,7	23,4	5054,9	17,4	-2293,8	-6,0
2. Creanțe curente și alte active circulante	6100,3	19,5	5115,2	17,6	-985,1	-1,9
3. Investiții financiare curente	1154,0	3,7	179,0	0,6	-975,0	-3,1
4. Numerar și alte documente bănești	1183,3	3,8	3233,4	11,1	+2050,1	+7,3
Total active circulante	15786,3	50,4	13582,5	46,7	+2203,8	-3,7
Total active	31335,8	100,0	29103,2	100,0	-2232,6	X

Micșorarea activelor circulante a fost condiționată de diminuarea valorică a stocurilor cu 2293,8 mil. lei, a creanțelor curente și alte active circulante cu 985,1 mil. lei și a investițiilor financiare curente cu 975,0 mil. lei.

Este de remarcat că diminuarea activelor societăților comerciale la situația din 31.12.2023 comparativ cu situația din 01.01.2023 s-a datorat preponderent diminuării considerabile a activelor următoarelor entități:

- S.A. „EnergoCom” a înregistrat un volum de 9825,9 mil. lei, diminuându-se cu 2337,5 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” a înregistrat un volum de 5112,1 mil. lei micșorându-se cu 424,7 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” a înregistrat un volum de active în mărime de 2974,0 mil. lei micșorându-se cu 12,5 mil. lei;

- S.A. „Metalferos” a înregistrat un volum de 332,0 mil. lei, micșorându-se cu 39,7 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” a înregistrat un volum de active în mărime de 1325,2 mil. lei micșorând-se cu 21,1 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” care a înregistrat un volum de 49,6 mil. lei, micșorându-se cu circa 4,0 mil. lei.

De asemenea, se atestă că unele grupe de active imobilizate s-au diminuat comparativ cu începutul anului 2023 și anume:

- imobilizările necorporale cu 25,0 mil. lei;
- imobilizările corporale - cu 110,8 mil. lei.

În același timp se atestă o majorare a creanțelor pe termen lung și alte active imobilizate cu 105,7 mil. lei și a investițiilor financiare pe termen lung cu 1,3 mil. lei față de începutul anului de gestiune.

De asemenea, se observă că din 29 societăți comerciale monitorizate, 18 societăți comerciale înregistrează majorări ale activelor totale comparativ cu situația din 01.01.2023, iar 11 societăți comerciale înregistrează diminuări ale activelor totale. Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 11

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale, mil. lei

Nr.	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „Moldtelecom”	+219,6	1.	S.A. „EnergoCom”	-2337,5
2.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	+162,9	2.	S.A. „Termoelectrica”	-424,7
3.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	+103,5	3.	S.A. „Metalferos”	-39,7
4.	S.A. „CET-Nord”	+40,1	4.	S.R.L. „Arena Națională	-21,1
5.	S.A. Combinatul de vinuri „Cricova”	+18,0	5.	S.A. „Drumuri Criuleni”	-14,4
6.	S.A. „Franzeluța	+17,4	6.	S.A. „RED Nord”	-12,5

În contextul celor expuse, se menționează că în anul 2023 societățile comerciale înregistrează, *per ansamblu*, o rentabilitate a activelor (rentabilitate economică) de 2,0%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu active s-au obținut de către societățile comerciale 2,0 bani profit până la impozitare (*raportul dintre profitul până la impozitare/ valoarea medie a activelor*).

Analiza capitalului propriu. Capitalul propriu (*patrimoniul net*) al societăților comerciale la situația din 31.12.2023 constituie per total 18550,9 mil. lei, valoarea acestuia micșorând-se cu 601,7 mil. lei față de începutul perioadei analizate, micșorarea fiind determinată în principal de diminuarea capitalului social și neînregistrat, rezerve și rezervele din reevaluare.

Tabelul 12

Analiza structurii și evoluției pasivelor societăților comerciale, în dinamică

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	11715,6	37,4	10786,7	37,1	-928,9	-0,3
2. Prime de capital	8,5	0,03	8,5	0,03	-	-
3. Rezerve	2114,9	6,7	2030,8	7,0	-84,1	+0,3
4. Profit (pierdere)	3762,0	12,01	4190,3	14,4	+428,3	+2,39
5. Rezerve din reevaluare	1410,0	4,5	1383,4	4,75	-26,6	+0,25
6. Alte elemente de capital propriu	141,6	0,46	151,2	0,52	+9,6	+0,06
Total capital propriu	19152,6	61,1	18550,9	63,8	-601,7	+2,7

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	p.p.
7.Datorii pe termen lung	7600,2	24,2	6009,2	20,6	-1591,0	-3,6
8. Datorii curente	4409,3	14,1	4414,4	15,2	+5,1	+1,1
Total datorii	12009,4	38,3	10423,6	35,8	-1585,8	-2,5
9. Provizioane	173,8	0,6	128,8	0,4	-45,0	-0,2
Total pasive	31335,9	100	29103,3	100	-2232,6	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

De altfel, 8 societăți comerciale sau 27,6% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat o *micșorare a capitalului propriu* față de anul precedent în sumă de 1268,1 mil. lei. Cele mai considerabile diminuări ale capitalului propriu, cauzate preponderent de înregistrarea pierderii nete a perioadei de gestiune, utilizarea profitului nerepartizat al anilor precedenți, reflectarea pierderilor neacoperite ale anilor precedenți și/sau reflectarea corecțiilor negative ale rezultatelor anilor precedenți, au fost înregistrate de:

- S.A. „EnergoCom” – cu 1176,2 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” – cu 44,7 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” – cu 42,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” – cu 2,5 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Cahul” – cu 1,6 mil. lei.

E de menționat că la finele anului 2023, conform situațiilor prezentate Biroului Național de Statistică capitalul social și neînregistrat al societăților comerciale a constituit 10786,7 mil. lei, care s-a diminuat cu 928,9 mil. lei, comparativ cu începutul anului 2023, mărimea rezervelor a constituit 2030,8 mil. lei, diminuându-se cu 84,1 mil. lei, iar mărimea rezervelor din reevaluare a constituit 1383,4 mil. lei micșorându-se cu 26,6 mil. lei, fapt ce a influențat negativ asupra micșorării capitalului propriu.

Prin urmare, se constată că, micșorarea capitalului social și neînregistrat per total societăți comerciale a fost condiționat în special de micșorarea capitalului social și neînregistrat în anul 2023 la S.A. „EnergoCom” cu 1000,0 mil. lei. Suplimentar la cele expuse, se menționează că aproximativ 11,75% din valoarea capitalului propriu al societăților comerciale monitorizate sunt reprezentate de rezerve și rezerve din reevaluare.

La fel, se evidențiază că cele mai mari rezerve la situația din 31.12.2023 se înregistrează la S.A. „RED Nord” - 378,1 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 377,2 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - 298,9 mil. lei, S.A. „Franzeluța” - 200,6 mil. lei, S.A. „Barza Albă” - 170,6 mil. lei, S.A. „EnergoCom” - 130,5 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 121,0 mil. lei, S.A. „CET-NORD” - 120,5 mil. lei, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 118,9 mil. lei și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 83,3 mil. lei, etc.

Conform art.44 din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor societății și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Prin urmare, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale societăților comerciale (adunarea generală a acționarilor/consiliu/organul executiv) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Concomitent, se atestă că 21 societăți comerciale sau 72,4% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat o *majorare a capitalului propriu față de anul precedent* în sumă de 666,4 mil. lei (din cauza înregistrării în special a profitului net al perioadei de gestiune, majorării capitalului social, majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, reflectării corecțiilor pozitive ale rezultatelor anilor precedenți).

Cele mai considerabile majorări ale capitalului propriu au fost înregistrate de:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - cu 285,2 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - cu 105,5 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” - cu 65,6 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” - cu 50,0 mil. lei;
- S.A. „CET Nord” - cu 49,8 mil. lei;
- S.A. „Red-Nord” - cu 41,3 mil. lei;
- S.A. „Combinatul de Vinuri „Cricova” - cu 19,2 mil. lei;
- S.A. „Franzeluța” - cu 18,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Soroca” - 7,6 mil. lei;
- S.A. „Barza Albă” - cu 5,8 mil. lei;
- S.A. „Sanfarm-Prim” - cu 5,3 mil. lei.

Totodată, la sfârșitul anului 2023, din numărul total al societăților comerciale, 2 societăți comerciale (S.A. „Drumuri Ialoveni” și S.R.L. „Arena Națională”) la situația din 31.12.2023 au înregistrat un capital propriu mai mic decât capitalul social și neînregistrat. În contextul dat, se remarcă:

- potrivit art.37 al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, valoarea activelor nete ale societății pe acțiuni nu poate fi mai mică decât mărimea capitalului ei social. Dacă, la expirarea a 3 ani financiari consecutivi, *cu excepția primului an financiar*, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social, orice acționar al societății este în drept să ceară adunării generale anuale a acționarilor adoptarea uneia din *următoarele hotărâri*: cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare;

- potrivit art.35 al Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, societatea este obligată să-și reducă capitalul social dacă la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor, valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât capitalul social și asociații nu acoperă pierderile survenite. În cazul menționat, adunarea generală a asociaților este obligată să decidă reducerea capitalului social până la mărimea capitalului social efectiv vărsat sau până la valoarea activelor nete determinată în conformitate cu prevederile legale. În cazul în care, în urma reducerii valorii activelor nete, aceasta va fi sub cuantumul minim al capitalului social stabilit de legislație, asociații sunt obligați să lichideze societatea, dacă nu vor acoperi pierderile.

Reieșind din cele expuse, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu (rentabilitatea financiară)* înregistrată de către societățile comerciale în anul 2023 (*raportul dintre profitul net/valoarea medie a capitalului propriu*) a constituit per ansamblu 2,64%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2023, s-au obținut de către societățile comerciale 2,64 bani profit net.

Analiza indicatorilor de rezultat. Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per total un profit brut în mărime de 1241,0 mil. lei și este cu 543,6 mil. lei, mai mare comparativ cu anul 2022, întrucât ritmul creșterii

veniturilor din vânzări a fost mai mare (cu 11554,8 mil. lei), comparativ cu ritmul creșterii costurilor din vânzări (cu 11011,2 mil. lei).

Tabelul 13

Analiza indicatorilor de rezultat a societăților comerciale

Nr.	Indicatori	2022, mil. lei	2023, mil. lei	Devierea,+/- mil. lei
1.	Venituri din vânzări	28399,8	39954,6	+11554,8
2.	Costul vânzărilor	27702,4	38713,6	+11011,2
3.	Pofitul brut	697,4	1241,0	+543,6
4.	Alte venituri din activitatea operațională	558,8	402,8	-156,0
5.	Cheltuieli de distribuie	528,7	600,1	+71,4
6.	Cheltuieli administrative	470,9	546,3	+75,4
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	301,6	261,7	-39,9
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	-45,0	235,7	+280,7
9.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	96,8	347,6	+250,8
10.	Profit (pierdere) până la impozitare	51,8	583,3	+531,5
11.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	-2,8	85,7	+88,5
12.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	54,6	497,6	+443,0

Din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 23 societăți au înregistrat o majorare a veniturilor din vânzări în mărime de 11661,2 mil. lei, iar 5 societăți comerciale au înregistrat în anul 2023 o micșorare a veniturilor din vânzări în sumă de 106,4 mil. lei, (anexa 3.3). Totodată, S.A. „Moldcinema” nu înregistrează venituri din vânzări în anul 2023.

Cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări s-au înregistrat la S.A. „EnergoCom” - cu 8473,1 mil. lei, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - cu 1249,8 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - cu 975,4 mil. lei, S.A. „CET Nord” - cu 319,9 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - cu 289,4 mil. lei, S.A. „RED Nord” - cu 119,2 mil. lei, S.A. „Franzețuța” - cu 52,3 mil. lei, și S.A. „Moldtelecom” - cu 34,9 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari diminuări ale veniturilor din vânzări* în raport cu anul 2022, se înregistrează la S.A. „Metalferos” - cu 77,1 mil. lei, la S.A. Institutul de Cercetări Stiințifice „Rif-Acvaaparat” - cu 21,1 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - cu 6,3 mil. lei, S.A. „Drumuri Ialoveni” - cu 1,0 mil. lei și S.A. „Drumuri Râșcani” - cu 0,9 mil. lei.

Este de remarcat că, micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine diminuarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat și prezintă un *risc fiscal pentru bugetul public național*.

Concomitent, în perioada anului 2023 societățile comerciale au înregistrat cheltuieli din activitatea operațională în valoare de 1408,1 mil. lei, acestea fiind cu 106,9 mil. lei mai mari în raport cu perioada anului 2022. Din totalul cheltuielilor din activitatea operațională ale societăților comerciale 42,6% le revin cheltuielilor de distribuie (600,1 mil. lei), 38,8% - cheltuielilor administrative (546,3 mil. lei) și 18,6% - altor cheltuieli din activitatea operațională (261,7 mil. lei). Societățile comerciale monitorizate pe parcursul anului 2023 au înregistrat majorări ale cheltuielilor din activitatea operațională, în comparație cu perioada anului precedent.

De asemenea, se remarcă faptul că în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per ansamblu un **profit din activitatea operațională** în mărime de 235,7 mil. lei sau cu 280,7 mil. lei mai mult față de anul 2022.

În particular, se menționează că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 9 societăți au înregistrat **pierderi din activitatea operațională în mărime de 495,5 mil. lei** (întrucât cheltuielile din activitatea operațională depășesc veniturile din activitatea operațională) înregistrate de S.A. „EnergoCom” (321,7 mil. lei), S.A. „Termoelectrica” (85,0 mil. lei), S.R.L. „Arena Națională” (43,9 mil. lei), S.A. „Metalferos”

(37,8 mil. lei), S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat” (2,9 mil. lei), S.A. „Drumuri Ialoveni” (2,4 mil. lei) și S.A. „Drumuri Cahul” (1,5 mil. lei), S.A. „Uzina de tractoare „Tracom” (0,2 mil. lei) și S.A. „Moldcinema” (0,1 mil. lei).

La fel, în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per total **profit din alte activități** în mărime de 347,6 mil. lei, acesta majorându-se cu 250,8 mil. lei comparativ cu anul 2022, care a constituit 96,8 mil. lei.

Respectiv, profitul perioadei de gestiune până la impozitare constituie 583,3 mil. lei sau cu 531,5 mil. lei mai mult față de profitul net până la impozitare obținut per total de societăți în anul 2022. Prin urmare, având în vedere cheltuielile privind impozitul pe venit, în rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, **societățile comerciale au obținut profit net al perioadei de gestiune** în mărime de 497,6 mil. lei sau cu 443,0 mil. lei mai mult față de anul precedent.

Tabelul 14

Situația financiară a societăților comerciale în anii 2022 – 2023

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	I	2	$3=2/I*100$	4	5	$6=5/I*100$	7	8	$6=8/I*100$
2022	29	10	34,5	442,8	18	62,1	497,4	1	3,4
2023	29	8	27,6	241,7	21	72,4	739,3	-	-

Analizând datele tabelului de mai sus, se atestă că **mărimea totală a pierderilor nete** înregistrate de societățile comerciale cu pierderi, s-au diminuat de la 442,8 mil. lei în 2022, la 241,7 mil. lei în anul 2023. În același timp, **profitul net total** obținut de societățile comerciale s-a majorat de la 497,4 mil. lei în 2022, la 739,3 mil. lei în anul 2023.

Din 21 societăți comerciale ce au obținut profit net în anul 2023, 15 societăți sau 71,4 % înregistrează **profit net mai mare de 1 milion lei**.

Cele mai mari profituri nete au fost obținute de către:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 249,7 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 197,6 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” - 89,3 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” - 77,0 mil. lei;
- SRL „CET Nord” - 45,6 mil. lei;
- S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 26,7 mil. lei;
- S.A. „Franzeluța” - 20,4 mil. lei;
- S.A. „Barza Albă” - 8,8 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Soroca” - 7,6 mil. lei;
- S.A. „Sanfarm-Prim” - 5,3 mil. lei.

Deopotrivă, din 8 societăți comerciale ce au generat pierderi nete, 7 societăți comerciale sau 87,5% au generat **pierderi nete mai mari de 1 milion lei**, și anume:

- S.A. „EnergoCom” - 127,3 mil. lei;
- S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 44,5 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” - 43,0 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” - 20,2 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” - 2,5 mil. lei;
- S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat” - 2,4 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Cahul” - 1,7 mil. lei;

Din 18 societăți comerciale care au obținut în anul 2023 profit net, S.A. Uzina de Tractoare „Tracom” a înregistrat profit net mai mic cu 1,4 mil. lei, în raport cu anul 2022,

din cauza mai multor factori: diminuarea profitului brut, majorarea cheltuielilor din activitatea operațională, diminuarea profitului din alte activități etc.

Totodată, menționăm că în anul 2023 nici o societate comercială nu a înregistrat rezultat financiar nul.

Rentabilitatea vânzărilor (profit brut/venituri din vânzări) a societăților comerciale în anul 2023 a constituit per total 3,1%, ceea ce semnifică faptul că societățile comerciale au obținut în anul de gestiune 3,10 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

De asemenea, se constată că, 4 societăți comerciale care în anul 2022, au înregistrat profit net în mărime de 160,6 mil. lei, în anul 2023 au generat pierderi nete în mărime de 150,0 mil. lei (cauzată inclusiv de diminuarea veniturilor din vânzări și prin urmare a profitului brut, generarea pierderilor din activitatea operațională și pierderilor din alte activități), fapt ce semnaleză o înrăutățire a activității economico-financiare la entități. Cele mai mari decalaje sunt reflectate în tabelul 15.

Tabelul 15

Societățile comerciale cu pierdere netă în anul 2023 și profit net înregistrat în anul 2022, mil. lei

Nr.	Denumirea societății	Profit net, anul 2022	Pierdere netă, anul 2023	Diferența
1.	S.A. „EnergoCom”	142,5	127,3	-269,8
2.	S.R.L. „Arena Națională”	17,8	20,2	-38,0
3.	S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat”	0,2	2,4	-2,6

În același timp, se constată că, S.A. „CET Nord” care în anul 2022, a generat pierdere netă în mărime de 167,1 mil. lei, în anul 2023 a obținut profit net în mărime de 45,6 mil. lei, la fel și S.A. „Franzețuța” în anul 2022 a generat pierdere netă în mărime de 19,1 mil. lei, în anul 2023 a obținut profit net în mărime de 20,4 mil. lei. De asemenea, S.A. „Moldova-Film”, S.A. „Sanfarm-Prim”, S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” și S.A. „Cartuș” au înregistrat profit net în anul 2023, în timp ce în anul 2022 au fost generate pierderi nete.

Analiza creanțelor și datoriilor. La finele anului 2023, valoarea totală a creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) ale societăților comerciale constituie 6720,4 mil. lei acestea diminuându-se cu 879,4 mil. lei față de începutul anului 2023. Creanțele curente și alte active circulante constituie 76,1% sau 5115,2 mil. lei din totalul creanțelor și altor active care s-au micșorat cu 985,1 mil. lei în raport cu începutul anului 2023.

Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate, constituie 23,9% din totalul creanțelor și altor active sau 1605,2 mil. lei, ceea ce reprezintă cu 105,7 mil. lei mai mult față de valoarea înregistrată la începutul anului 2023.

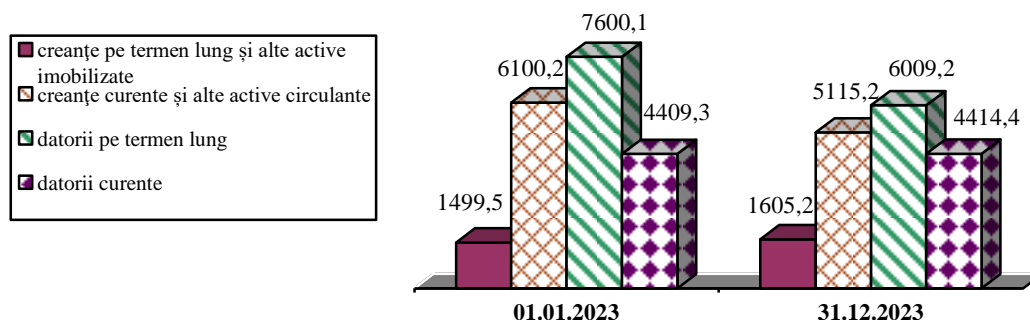

Figura 2. Evoluția creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) și datoriilor ale societăților comerciale în perioada anului 2023, mil. lei

De asemenea, se atestă că pe parcursul anului 2023, datoriile societăților comerciale s-au micșorat per total cu 1585,8 mil. lei și constituie 10423,6 mil. lei, preponderent din cauza majorării datoriilor curente.

Ponderea datoriilor pe termen lung în totalul datoriilor societăților este de 57,7% (sau 6009,2 mil. lei). Datoriile pe termen lung s-au diminuat în perioada de gestiune cu 1591,0 mil. lei, iar datoriile curente s-a majorat, per ansamblu cu 5,1 mil. lei față de începutul anului 2023 și la data raportării constituie 4414,4 mil. lei sau 42,3% din totalul datoriilor societăților comerciale.

Cele mai considerabile majorări/diminuări ale datoriilor totale ale societăților comerciale comparativ cu 01.01.2023 sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 16

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor societăților comerciale în anul 2023, mil. lei

Nr.	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „Moldtelecom”	147,8	1.	S.A. „Energocom”	1113,4
2.	S.A. „Sanfarm-Prim”	9,7	2.	S.A. „Termoelectrica”	399,8
3.	S.A. „Barza Albă”	8,2	3.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	103,3
4.	S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo”	6,0	4.	S.R.L. „Arena Națională”	71,1
5.	S.A. „Metalferos”	5,0	5.	S.A. „RED-Nord”	51,9
6.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	3,3	6.	S.A. „Drumuri Criuleni”	16,3
7.	S.A. „Drumuri Soroca”	2,5	7.	S.A. „CET Nord”	9,7
8.	S.A. Uzina de Tractoare „Tracom”	2,1	8.	S.A. „Cartuș”	3,0

În rezultatul analizei situațiilor financiare, la trei societăți comerciale sau 10,0% din totalul societăților monitorizate s-a constatat că la situația din 31.12.2023 *datoriile curente depășesc activele circulante* (S.A. „CET-Nord”, S.A. „Moldtelecom”, S.R.L. „Arena Națională”), fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămâne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri ținute spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre impulsivarea activității societăților, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității societăților comerciale.

1.3 Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare

Conform informației incluse în Registrul Patrimoniului Public ținut de Agenția Proprietății Publice, din Lista totală a întreprinderilor de stat, 42 întreprinderi de stat se află în procedură de insolabilitate/lichidare. Din numărul total al întreprinderilor de stat în procedură de insolabilitate/lichidare, doar 17 întreprinderi de stat au prezentat Biroului Național de Statistică situațiile financiare, în modul stabilit.

Corespunzător, din Lista totală a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, 12 societăți comerciale se află în procedură de insolabilitate/ lichidare. Din numărul total al societăților comerciale în procedură de insolabilitate/ lichidare, 5 societăți au prezentat situațiile financiare Biroului Național de Statistică, în modul stabilit.

Prin urmare, în tabelul 17, a fost prezentată o sistematizare a principalilor indicatori economici înregistrați de către entitățile economice aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au prezentat situațiile financiare în modul stabilit.

Tabelul 17

Indicatorii economici generalizați aferenți activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, mil. lei

Total	Întreprinderi de stat 17)			Societăți comerciale (5)			TOTAL
	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	la 31.12.2023
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	670,2	673,9	+3,7	260,8	254,6	-6,2	928,5
Capital propriu	274,3	254,1	-20,2	133,9	128,2	-5,7	382,3
Capital social și neînregistrat	235,8	233,4	-2,4	241,9	241,9	-	475,3
Creanțe și alte active (imobilizate și circulante)	335,3	356,2	+20,9	32,6	33,5	+0,9	389,7
Datorii (pe termen lung, curente)	395,9	419,8	+23,9	126,8	126,3	-0,5	546,1
Venituri din vânzări (2022/ 2023)	79,3	72,2	-7,1	25,8	28,7	+2,9	100,9
Costul vânzărilor (2022/ 2023)	64,2	63,8	-0,4	9,9	11,0	+1,1	74,8
Cheltuieli din activitatea operațională, alte decât costul vânzărilor (2022/ 2023)	42,0	28,6	-13,4	26,7	32,5	+5,8	61,1
Profit net (pierderi nete) (2022/ 2023), din care:	-14,1	-14,5	-0,4	2,6	-4,9	-7,5	-9,6
<i>Cu profit</i>	3	2	-1	4	2	-2	4
<i>Cu pierderi</i>	14	15	+1	1	3	+2	18

Astfel, se menționează că, potrivit situațiilor financiare ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare:

1. *cele mai mari active*, la situația din 31.12.2023, sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” 281,8 mil. lei, S.A. „Aroma” - 96,7 mil. lei, S.A. „RAUT” - 89,8 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă” -72,2 mil. lei, Î.S. „Gările și Stațiile Auto” - 46,3 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” - 64,6 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” - 46,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Cahul” - 35,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” - 29,7 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni - 50,0 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 16,7 mil. lei, S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” - 15,3 mil. lei, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaer” - 15,5 mil. lei și Î.S. „Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale” - 13,1 mil. lei;

2. din 17 întreprinderi analizate 7 întreprinderi (sau 41,2%) au înregistrat atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023 *capital propriu (active nete) negativ*, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală Petricani”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală Stăuceni”, Î.S. „Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale”, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”, Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” și Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid”, de asemenea cel mai mare capital propriu negativ fiind înregistrat de Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”;

Totodată, din 5 societăți comerciale, o societate (sau 20,0%) a înregistrat atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023 *capital propriu (patrimoniul net) negativ* fiind înregistrat de S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” de 13,3 mil. lei;

3. *cele mai mari creanțe pe termen lung și alte active imobilizate* sunt înregistrate de Î.S. Gările și Stațiile Auto” în mărime de 32,8 mil. lei, iar la societăți comerciale acestea sunt nesemnificative;

4. *cele mai mari creanțe curente și alte active circulante*, la situația din 31.12.2023, sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 262,2 mil. lei, Î.S. Gările și Stațiile Auto” - 13,5 mil. lei, Î.S. Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale” - 12,0 mil. lei, S.A. „Aroma” - 8,5 mil. lei, S.A. Combinatul de produse cerealiere „Chișinău” - 7,4 mil. lei, S.A. „Livsercom” - 6,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din

Stăuceni” - 6,2 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” -5,8 mil. lei și Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” - 5,5 mil. lei;

5. *majoritatea datoriilor* la situația din 31.12.2023, sunt formate din datorii curente – 496,3 mil. lei, din care: datorii curente întreprinderilor de stat - 372,6 mil. lei, iar societăților comerciale - 123,7 mil. lei. Cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de: Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 167,0 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” -11,5 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni” - 35,8 mil. lei, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier” - 34,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” - 18,4 mil. lei, Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” - 17,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru” - 13,2 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” - 13,5 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 11,0 mil. lei. La societățile comerciale, cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de S.A. „Vinuri Ialoveni” - 39,8 mil. lei, S.A. „Aroma” - 41,1 mil. lei, S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” - 28,6 mil. lei, S.A. „RAUT” - 14,8 mil. lei și S.A. „Livservcom” - 4,6 mil. lei;

6. în anul 2023, din 17 întreprinderi de stat și 5 societăți comerciale, 4 întreprinderi de stat și corespunzător o societate *nu înregistrează venituri din vânzări*;

7. *cele mai mari venituri din vânzări* în anul 2023 sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 52,7 mil. lei), S.A. „Aroma” - 20,0 mil. lei, Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” - 13,7 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” - 5,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” - 1,2 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” - 1,1 mil. lei și Î.S. „Moldaeroservice” și Î.S. pentru Silvicultură din „Taraclia” - a câte 0,7 mil. lei;

8. din 17 întreprinderi analizate 15 întreprinderi de stat (sau 88,2%) au înregistrat pierderi din activitatea operațională. La fel se atestă că, din 5 societăți comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare analizate 3 societăți (sau 60,0%) în anul 2023 înregistrează pierderi din activitatea operațională;

9. în anul 2023, din 17 întreprinderi de stat, 15 întreprinderi de stat au generat pierderi nete și 2 întreprinderi de stat au obținut profit net. Totodată, se atestă că 2 întreprinderi de stat care în anul 2023 au generat pierderi nete, în anul 2022 au înregistrat profit net.

În același timp, 3 societăți comerciale au generat în anul 2023 pierderi nete, iar 2 societăți comerciale au obținut profit net.

10. *cele mai mari pierderi nete* sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 5,1 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni” - 1,8 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” - 1,7 mil. lei, Î.S. „Stațiunea didactica experimentală „Chetrosu” - 1,5 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 1,4 mil. lei, Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Cahul - 1,3 mil. lei, Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă - 1,0 mil. lei și S.A. „Aroma” - 0,8 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari profituri nete* sunt înregistrate de S.A. „Vinuri Ialoveni” - 2,9 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din „Stăuceni” - 0,7 mil. lei și S.A. Stațiunea Tehnologică de Irigare din „Chișinău” - 0,3 mil. lei.

Concomitent, se menționează că, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, generalizată în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, întreprinderile de stat și societățile comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat în total, la situația din 31.12.2023, un sold al

împrumuturilor în volum de 37,4 mil. lei, care în total reprezintă stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Tabelul 18

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2023, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare

Nr.	Debitorul	Sold la 31.12.2022, mil. lei	Sold la 31.12.2023, mil. lei	Abaterea, +/-	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Aroma” (procedura planului)	18,3	18,3	-	18,3
2.	Î.S. „Moldresurse”	71,5	-	-71,5	-
3.	S.A. „Vinuri-Ialoveni”	10,0	10,0	-	10,0
4.	Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”	7,9	7,3	-0,6	7,3
5.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Codru”	1,8	1,8	-	1,8
	Total	109,5	37,4	-72,1	37,4

În același timp, urmează să menționăm că de către Î.S. „Moldresurse” a fost achitat soldul împrumuturilor interne în mărime de 71,5 mil. lei, care ulterior a fost radiat din Registrul patrimoniului public.

În contextul celor expuse, se evidențiază că neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe, precum și cele acordate sub garanția statului creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscuri fiscale (financiare) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Suplimentar, se menționează că conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2023, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvabilitate/lichidare au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 26,7 mil. lei, din care: achitățile efectuate de întreprinderile de stat - 9,2 mil. lei și achitățile efectuate de către societățile comerciale - 17,5 mil. lei.

Tabelul 19

Sinteza achităților și datoriilor entităților cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare, față de bugetul public național

mil.lei

Tipul entității	ACHITĂRI, la 31.12.2023					DATORII, la 31.12.2023				
	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total
Întreprinderi de stat	0,8	1,9	4,6	1,9	9,2	62,4	24,8	8,6	4,0	99,8
Societăți comerciale	12,1	0,9	3,1	1,4	17,5	1,1	0,1	2,2	-	3,4
TOTAL	12,9	2,8	7,7	3,3	26,7	63,5	24,9	10,8	4,0	103,2

În același timp, se atestă că, la situația din 31.12.2023, întreprinderile de stat și societățile comerciale prenotate aveau înregistrate *datorii privind impozitele și taxele* față de bugetul public național în mărime totală de 103,2 mil. lei, inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat - 99,8 mil. lei și datorii ale societăților comerciale - 3,4 mil. lei. Cele mai mari datorii s-au înregistrat la: Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 74,0 mil. lei, Î.S. „Combinatul de produse alimentare din Bălți” - 8,7 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codru” - 6,3 mil. lei, S.A. „Stadionul Republican” - 2,2 mil. lei, S.A. „Moldaerosevice” - 1,9 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” - 1,6 mil. lei și Î.S. „Mina de piatră Mileștii Mici” - 1,5 mil. lei.

II. Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat

În conformitate cu alineatul (5), art.12 din Legea nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Ministerul Finanțelor generalizează datele statistice cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, a fost generalizată informația privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Respectiv, se menționează că potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, la situația din 31.12.2023, întreprinderile de stat și societățile comerciale monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold al împrumuturilor în volum de 637,5 mil. lei, și anume: întreprinderile de stat - 1,2 mil. lei, iar societățile comerciale - 636,3 mil. lei, din care 0,1 mil. lei reprezintă stocul de arierate (suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate).

Tabelul 20

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2023, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale monitorizate, mil. lei

Nr.	Debitorul	Sold la 31.12.2022, mil. lei	Sold la 31.12.2023, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Moldtelecom”	345,6	410,5	+64,9	-
2.	S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”	125,5	124,5	-1,0	-
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	77,0	38,0	39,0	-
5.	S.A. „Cartuș”	5,0	2,1	-2,9	-
6.	S.A. „RED Nord”	9,5	35,0	+25,5	-
7.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	3,0	6,5	+3,5	-
8.	S.A. „Barza Albă”	3,0	11,5	+8,5	-
9.	S.A. „Drumuri Cahul”	1,0	-	-1,0	-
11.	S.A. „Drumuri Căușeni”	0,2	0,4	+0,2	-
12.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	-	1,5	+1,5	-
13.	S.A. „Drumuri Criuleni”	-	4,3	+4,3	-
14.	S.A. „Sanfarm-Prim”	-	2,0	+2,0	-
15.	Î.S. „INMEX”	0,6	-	-0,6	-
16.	Î.S. „Russca”	0,6	0,8	+0,2	-
17.	Î.S. „Incercom”	0,6	-	-0,6	-
18.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Criuleni”	-	0,4	+0,4	0,1
	Total	571,6	637,5	+65,9	0,1

Adițional, se informează că la situația din 31.12.2023, unele din întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor, și anume:

- Î.S. „Moldtranselectro” - 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;
- Î.S. „Moldelectrica”- 1,4 mil. dolari SUA și 36,0 mil. EURO (împrumutul de stat extern oferit de BERD, BEI și BM);
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 27,4 mil. EURO;
- S.A. „Termoelectrica” – 29,9 mil. EURO;

- S.A. „CET-Nord” – 7,9 mil. EURO;
- S.A. „Energocom” – 106,8 mil. EURO.

Astfel, volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate entităților cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2023, constituie suma de 4116,5 mil. lei.

Totodată, Î.S. „Moldtranselectro” înregistrează datorii pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (15,0 mil.lei).

Este de remarcat că, neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

III. Informația privind volumului defalcărilor și dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile comerciale în bugetul de stat

Potrivit, rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022, adoptate prin Legea nr.295/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2022, entitățile urmau să transfere în anul 2023 defalcări și dividende în bugetul de stat în sumă de 85,9 mil. lei și respectiv 215,5 mil. lei (total – 301,4 mil. lei).

Conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în anul 2022, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 31.12.2023, la bugetul de stat defalcări în mărime de 86,336 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 100,5%), iar societățile pe acțiuni au transferat dividende în mărime de 215,706 mil.lei (rata îndeplinirii fiind de 100,1%).

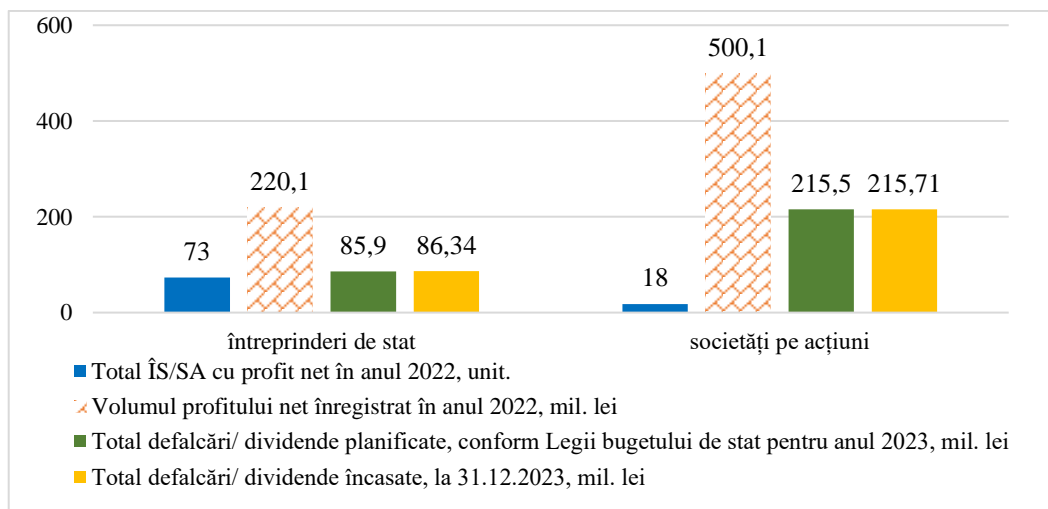

Figura 5.4. Analiza mărimii defalcărilor/ dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni în bugetul de stat

În contextul celor expuse, se menționează că rata îndeplinirii la categoria indicatorilor „de eficiență” ce vizează nivelul vărsării în bugetul de stat a dividendelor și defalcărilor în total, la situația din 31.12.2023, constituie 100,2% sau cu 0,2% mai mult față de suma aprobată potrivit rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022, adoptată prin Legea nr.295/2023 privind modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2023.

Conform datelor Trezoreriei de Stat, **cele mai mari defalcări/ dividende** din profitul net obținut în anul 2022 au fost transferate în anul 2023 de către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 51,2 mil. lei;

2. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” - 6,3 mil. lei;
3. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - 4,2 mil. lei;
4. Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici - 1,6 mil. lei;
5. Î.S. pentru Silvicultură din „Edineț” - 1,7 mil. lei;
6. Î.S. pentru Silvicultură din „Șoldănești” - 1,6 mil. lei;
7. Î.S. „Administrația de Stat Drumuri” - 1,5 mil. lei;
8. Î.S. Institutul de Geodezie, Prospekțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - 1,4 mil lei;
9. Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” -1,3 mil. lei;
10. Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” Cahul” - 1,2 mil. lei
11. Î.S. „Direcția pentru exploatarea imobilului” - 1,2 mil. lei;

➤ **dividende:**

1. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 85,1 mil. lei;
2. S.A. „Energocom” - 71,2 mil. lei;
3. S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” - 34,7 mil. lei;
3. S.A. „Moldtelecom” - 18,6 mil. lei;
4. S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 2,7 mil. lei;
5. S.A. „Barza Albă” - 2,5 mil. lei.

Suplimentar, potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2024, nr.418/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2023 de către întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmează a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 31,0 mil. lei și respectiv 140,900 mil. lei (total - 171,9 mil. lei).

În acest context atenționăm că conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în anul 2023, întreprinderile de stat au transferat, la situația din **25.08.2024**, la bugetul de stat defalcări în mărime de 150,611 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 125,5% și dividende în mărime de 241,618 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 133,6%, corespunzător cu un total de 392,229 mil. lei (130,4%) față de sumele aprobate prin Legea nr.205/2024 pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr.418/2023.

Totodată, urmează să remarcăm că potrivit modificărilor efectuate prin Legea 70/2023 pentru modificarea unor acte normative la Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni și la Legea 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, termenul-limită de achitare în bugetul de stat a dividendelor/ defalcărilor este 30 august inclusiv.

Cele mai mari defalcări/ dividende din profitul net obținut în anul 2023 au fost transferate în anul 2024 de către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” – 105,6 mil. lei;
2. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” – 19,7 mil. lei;
3. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” – 11,9 mil. lei;
4. Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici- 1,6 mil. lei;
5. Î.S. „Administrația de Stat a Drumuri” - 1,3 mil. lei;
6. Î.S. „Direcția pentru exploatarea imobilului” – 1,2 mil. lei;

➤ **dividende:**

4. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 138,3 mil. lei;
5. S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” – 44,0 mil. lei;
3. S.A. „Moldtelecom” – 44,6 mil. lei;
4. S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” – 8,0 mil. lei;
5. S.A. „Franzeluța”- 3,8 mil. lei;

6. S.A. „Drumuri-Soroca” – 2,3 mil. lei.

În contextul celor expuse, urmează să atenționăm că potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.558/2024 cu privire la reorganizarea Societății pe Acțiuni Barza Albă” prin fuziunea (absorbția) Societății pe Acțiuni „Aroma”, *a fost acceptată scutirea de plata dividendelor în bugetul de stat, aferente anului de gestiune 2023, pentru Societății pe Acțiuni „Barza Albă” în mărime de 2 191 481,25 lei.*

Suplimentar, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.559/2024 cu privire la scutirea unor societăți comerciale de la plata dividendelor aferente profitului net obținut în anul 2023, *a fost acceptată scutirea de la plata dividendelor aferente profitului net obținut în anul 2023 pentru S.A. „Sanfarm-Prim” în sumă de 2 146 302,87 lei și pentru C.I.E. „Moldexpo” S.A. în sumă de 734 935,50 lei.*

Totodată, potrivit noilor prevederi în art.5 alin.(1¹) din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, aprobate prin Legea nr.70/2023 pentru modificarea unor acte normative, *cuantumul defalcărilor în buget din profitul net nu poate depăși cuantumul profitului net de la sfârșitul perioadei de gestiune plus profitul nerepartizat al anilor precedenți, minus orice pierdere din anii precedenți și minus sumele depuse în capitalul de rezervă în conformitate cu prezenta lege și statutul întreprinderii.* Datorit acestui fapt, fondatorul Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” *a acceptat decizia Consiliului de administrație al întreprinderii privind neachitarea defalcărilor în bugetul de stat în mărime de 18,3 mil. lei din profitul net obținut de întreprindere în anul 2023 în mărime de 36,6 mil. lei și îndreptarea acestei sume la acoperirea pierderilor din anii precedenți.*

Concomitent, conform prevederi pct.1, sbpct.5) lit.a) din Hotărârea Guvernului nr.110/2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cota de participare a statului și al întreprinderilor de stat, de către Adunarea extraordinară a acționarilor S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” a fost aprobată decizia privind repartizarea profitului net obținut de către întreprindere în anul 2023 în mărime de 249,7 mil. lei, conform Procesului - verbal nr.2 din 28.08.2024, în modul următor: 22,8957% - la acoperirea pierderilor din anii precedenți, 77,1043% - pentru investirea în dezvoltarea întreprinderii.

La fel, conform prevederilor pct.1, sbpct.5) lit.a) din Hotărârea Guvernului nr.110/2011 de către Adunarea extraordinară a acționarilor S.A. „CET Nord” a fost aprobată decizia privind repartizarea profitului net obținut în anul 2023 în mărime de 45,6 mil. lei, la acoperirea pierderilor din anii precedenți, care la moment constituie - 151,0 mil. lei.

IV. Informația privind auditul extern și inspectarea financiară

Cu referire la inspectarea financiară a activității economico-financiare a entităților economice cu proprietate de stat, se menționează că pe parcursul anului 2023, Inspectoratul Control Financiar de Stat a efectuat:

- 4 inspectări tematice la întreprinderile de stat;
- 10 inspectări complexe la întreprinderile de stat;
- 10 inspectări complexe la societățile comerciale cu cota statului
- 1 inspectare tematică la societatea comercială cu cota statului.

Suplimentar, în conformitate cu programul de activitate al anului 2023, Inspectoratul Control Financiar de Stat a efectuat inspectări financiare la 2 societăți pe acțiuni în proces de insolabilitate, după cum urmează inspecție financiară complexă la S.A. „Vinuri Ialoveni” și la S.A. „Aroma”.

În cadrul inspectărilor financiare au fost depistate iregularități și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil, precum și în domeniul retribuirii muncii. Dintre cele mai frecvente încălcări se remarcă:

- atribuirea unor cheltuieli și costuri la cheltuieli ordinare și necesare a întreprinderii, care nu țin de activitatea de antreprenoriat, ce duc la micșorarea profitului și diminuarea defalcărilor în bugetul de stat (cheltuieli legate de amortizarea și de întreținerea mijloacelor de transport, cheltuieli legate de salarizare, admiterea cheltuielilor neregulate legate de sponsorizări și donații);
- nerespectarea cadrului normativ (obținerea veniturilor ilicite, au fost admise cheltuieli neîntemeiate);
- completarea neregulamentară a foilor de parcurs la mijloacele de transport;
- admiterea lipsurilor bunurilor materiale, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului public;
- admiterea creanțelor cu termenul de prescripție expirat și nerecuperarea acestora în termenul stabilit de Codul Civil;
- neefectuarea la finele anului a inventarierii datoriilor și creanțelor, neasigurând astfel confirmarea veridicității datelor contabile și situațiilor financiare;
- ratarea veniturilor în urma neîncheierii contractelor pentru darea în arendă/locățiune a patrimoniului public sau încheierii contractelor la prețuri diminuate comparativ cu cuantumul minim stabilit;
- lipsa activităților de monitorizare și coordonare a administrării patrimoniului în entități denotă deficiențe asupra gestionării eficiente și asigurării integrității;
- deficiențe privind gestionarea patrimoniului public transmis în folosință;
- încheierea acordurilor adiționale privind prelungirea termenelor de locățiune a unor suprafețe ale activelor neutilizate, fără acordul prealabil al fondatorului;
- casarea bunurilor uzate raportate la mijloace fixe, în lipsa autorizației de casare din partea fondatorului;
- încălcări procedurale ce derivă din nivelul scăzut al controlului intern managerial;
- lipsa regulamentelor interne privind modalitatea de organizare și desfășurare a achizițiilor de bunuri, materiale și servicii etc.

Despre acțiunile întreprinse întru înlăturarea încălcărilor depistate, entitățile urmează să informeze în scris Inspectoratul Control Financiar de Stat, în termenii prescriși în actele de control, cu prezentarea documentelor confirmative. De asemenea, rezultatele inspectărilor financiare sunt remise fondatorului/acționarului majoritar corespunzător al entității economice cu capital de stat, pentru întreprinderea măsurilor convenite conform competenței.

De asemenea, se comunică că art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare Legii nr.246/2017) prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat sunt supuse auditului extern obligatoriu, iar situațiile financiare anuale ale întreprinderilor municipale sunt supuse auditului extern obligatoriu în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, în corespundere cu legislația contabilă*, precum și art. 88 alin. (1) al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare Legii nr.1134/1997) care prevede că *auditul obligatoriu al situațiilor financiare anuale se efectuează la entitatea de interes public și la societatea în care cota statului depășește 50% din capitalul social*.

În această ordine de idei, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art.88 alin.(1) din Legea nr.1134/1997, urmau a fi supuse 99 întreprinderi de stat și 31 societăți pe acțiuni cu capital

integral sau majoritar de stat, care au fost supuse monitoringului economico-financiar efectuat de către Ministerul Finanțelor.

În același timp, conform art.3 alin.(1) al Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (în continuare Legii nr.287/2017), întreprinderea de stat sau societatea pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social care este entitate mare, face parte din categoria *entităților de interes public*.

La rândul său, potrivit prevederilor art.4 alin.(4) al Legii nr.287/2017, entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depășește limitele a două dintre următoarele criterii:

- a) totalul activelor – 318000000 de lei;
- b) veniturile din vânzări – 636000000 de lei;
- c) numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 250.

În acest sens, conform indicatorilor înregistrați la 31.12.2023, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023 urmau a fi supuse inclusiv 14 *entități de interes public* (din care: 5 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social).

Astfel, menționăm că la situația din 25 august 2024, Ministerului Finanțelor au fost prezentate copiile rapoartelor de audit aferente situațiilor financiare pentru anul 2023 pentru 47 de entități, din care: 23 întreprinderi de stat și 24 societăți pe acțiuni. Urmează să atenționăm, că din 24 societăți pe acțiuni - 8 societăți pe acțiuni corespund criteriilor de entitate de interes public (S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „Franzețuța”, S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice- Nord”, S.A. „RED-Nord” și S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”);

- iar din 23 întreprinderi de stat - numai 3 întreprinderi de stat corespund criteriilor de entitate de interes public (Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. „Poșta Moldovei”).

În conformitate cu concluziile emise în rapoartele de audit recepționate de Ministerul Finanțelor se comunică că, pentru situațiile financiare la 13 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, a fost emisă opinia auditorului „fără rezerve”, iar pentru situațiile financiare la 10 întreprinderi de stat și 15 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social s-a emis opinia auditorului „cu rezerve”.

De asemenea, în contextul executării prevederilor art.7 alin.(2) lit.n) al Legii nr.246/2017 și art.68 alin.(6) al Legii nr.1134/1997, Ministerul Finanțelor prin scrisorile 17-04/321 din 06.08.2023 și 17-04/322 din 06.08.2023 a expediat Agenției Proprietății Publice și Agenției „Moldsilva” solicitarea privind prezentarea copiilor rapoartelor de audit pentru anul 2023, care până în prezent nu sunt prezentate ministerului.

Totodată, se estimează că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2024, în temeiul art. 11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art. 88 alin. (1) din Legea nr. 1134/1997, urmează a fi supuse 91 întreprinderi de stat și 30 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care sunt supuse monitoringului economico- financiar pentru anul 2023 efectuat de către Ministerul Finanțelor.